

Priority rozvoja formálneho dobrovoľníctva v Košickom kraji

Nosnou myšlienkou PHSR KSK 2016 – 2022 je budovanie regionálnej identity, inými slovami výchova k občianskej participácii, k zmene postojov obyvateľov kraja od individuálnych postojov smerom ku komunitným (kolektívnym). Veľmi významnú úlohu v tejto oblasti môže zohrať podpora rozvoja dobrovoľníctva v Košickom kraji. Všeobecne rozlišujeme dve základné formy dobrovoľníctva:

- a) **Neformálne dobrovoľníctvo (neplatená pomoc jednotlivca** susedom, kamarátom, obci, prírode, je vykonávaná spontánne, často aj ako voľno časová aktivita, zvyčajne má vzájomne prospešný charakter).
- b) **Formálne dobrovoľníctvo (organizovaná neplatená práca** prostredníctvom skupín, klubov, organizácií, ale aj orgánov samosprávy v prospech ostatných ľudí či spoločnosti).

Stratégia podpory rozvoja dobrovoľníctva v Košickom kraji na základe reprezentatívneho prieskumu konštatovala, že najväčšími bariérami pri zapojení sa obyvateľov Košického kraja do dobrovoľníckych aktivít je nedostatok času a skutočnosť, že ich nik o pomoc nepožiadala. Chýba inzerovanie dobrovoľníckych príležitostí a priame oslovovanie obyvateľov s ponukou dobrovoľnícky pracovať. Nízka miera zapojenia študentov do dobrovoľníckych aktivít signalizuje, že na stredných školách a univerzitách v Košickom kraji chýba systematická výchova k dobrovoľníctvu. Rovnako menej rozvinuté komunitné dobrovoľníctvo svedčí o nižšom povedomí samospráv o možnom prínose a význame dobrovoľníctva k sociálnej ekonomike. Podobná nepriaznivá situácia je aj v oblasti firemného dobrovoľníctva.

Reprezentatívny prieskum ďalej preukázal že, najviac obyvateľov Košického kraja bolo v posledných 12 mesiacoch zapojených do neformálneho dobrovoľníctva 37,7%. Do formálneho dobrovoľníctva bolo zapojených len 10,66% obyvateľov Košického kraja (prioritne v sociálnej oblasti).

Z uvedených skutočností vyplýva, že v Košickom kraji je nevyhnutné podporiť rozvoj formálneho dobrovoľníctva systémovými opatreniami. Inými slovami je treba vybudovať **infraštruktúru dobrovoľníctva**, teda priaznivé prostredie pre rozvoj dobrovoľníctva (dobrovoľnícke centrum, finančná podpora, legislatíva ...). Na základe týchto skutočností sú navrhnuté nasledovné priority rozvoja formálneho dobrovoľníctva v Košickom kraji.

1. **Sieťovanie** (spolupráca dobrovoľníckych organizácií, koordinácia ich činnosti a podpora ich rozvoja)
  - zriadenie regionálneho dobrovoľníckeho centra
  - prepájanie potrieb samosprávy s firmami a tretím sektorom
2. **Profesionalizácia dobrovoľníkov**
  - vzdelávanie koordinátorov a dobrovoľníkov vrátane poskytovania supervízie
3. **Financovanie manažmentu dobrovoľníckeho centra**
  - dotačné mechanizmy, granty na financovanie
    - a) prevádzkových nákladov dobrovoľníckeho centra
    - b) aktivít smerujúcich k propagácii dobrovoľníctva (kampane a pod.)
    - c) platu koordinátorov
    - d) nákladov dobrovoľníkom spojených s ich činnosťou
4. **Celoživotná výchova k dobrovoľníctvu**
  - tvorba dobrovoľníckych produktov (je to najnovší trend v dobrovoľníctve, kde dobrovoľnícka skúsenosť má byť ponúkaná ako produkt, pri ktorom bude dobrovoľník

rozumieť, koľko času je potrebné dobrovoľníctvu venovať, ako dlho vykonávať dobrovoľnícku aktivitu, aké sú prínosy dobrovoľníckej aktivity pre neho a pre prijímateľov)

5. **Rozvoj firemného dobrovoľníctva** (firemné dobrovoľníctvo je súčasťou vo svete rozšíreného spoločensky zodpovedného správania firiem)
  - príprava konkrétnych dobrovoľníckych príležitostí v organizáciách v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja
  - príprava produktov, nábor dobrovoľníkov, pohovor s dobrovoľníkom, príprava dobrovoľníka, vlastná dobrovoľnícka činnosť, hodnotenie programu
  - príprava organizácií na prílev nových a motivovaných dobrovoľníkov
6. **Rozvoj komunitného dobrovoľníctva** (dobrovoľníctvo v obciach, na vidieku, ide najmä o členov miestnych spolkov, klubov, asociácií a jednôt ako hasiči, poľovníci, rybári, záhradkári, včelári, futbalisti a pod., ktorí udržiavajú lokálny spoločenský život)
  - rozvoj a podpora sociálnej ekonomiky
  - príprava obcí na prílev nových a motivovaných dobrovoľníkov
  - zapájanie stredných škôl do dobrovoľníctva v komunite
  - vytváranie a pomoc pri koordinácii vlastných dobrovoľníckych produktov na stredných školách
7. **Oceňovanie dobrovoľníckej práce**
  - zviditeľnenie spoločenskej hodnoty dobrovoľníctva (budovanie prestíže dobrovoľníkov)
  - medializácia pozitívnych príkladov a prínosov dobrovoľníctva
  - zverejňovanie faktov o dobrovoľníctve (počtoch dobrovoľníkov, ekonomickej hodnote dobrovoľníckej práce...)

Návrh na zriadenie regionálneho dobrovoľníckeho centra.

Zriadenie dobrovoľníckeho centra je prvým a nevyhnutným krokom budovania infraštruktúry dobrovoľníctva. Je garantom verejne prospešného a transparentne organizovaného dobrovoľníctva, organizáciou, ktorej základným poslaním je rozvoj, šírenie a podpora myšlienky dobrovoľníctva v spoločnosti. Hlavnou úlohou dobrovoľníckeho centra je spolupráca s mimovládnyimi organizáciami v danom regióne, pomoc pri hľadaní, získavaní dobrovoľníkov a ich následná distribúcia. K ďalším úlohám tohto centra patrí spolupráca s obcami, samosprávami, štátnymi orgánmi, vzdelávanie dobrovoľníckych organizácií v manažmente dobrovoľníkov, vzdelávanie širokej verejnosti v oblasti dobrovoľníctva, školenia dobrovoľníkov, výskumy zamerané na dobrovoľníctvo, národné a medzinárodné spolupráce, projekty a pod.

Pri úvahách o zriadení regionálneho dobrovoľníckeho centra bolo niekoľko možností:

- a) založenie nového občianskeho združenia
- b) založenie novej neziskovej organizácie
- c) vstup Košického samosprávneho kraja do existujúcej organizácie s prípadným rozšírením jej pôsobnosti.

Po zvážení výhod a nevýhod uvedených možností bola vybraná alternatíva c), aj vzhľadom na odporúčania Stratégie podpory rozvoja dobrovoľníctva v Košickom kraji, ktorá konštatovala, že v Košickom kraji už existuje organizácia, ktorá má s podporou dobrovoľníctva niekoľkoročné skúsenosti a je vybavená dostatočne odborne zdatným aparátom. Názov organizácie je Dobrovoľnícke centrum Košického kraja (ďalej len DCKK). Prečo práve DCKK?

Činnosť DCKK personálne zabezpečujú Mgr. Miroslava Langerová, PhD a Mgr. Dominika Hradiská. Obe sa dobrovoľníctvu v kraji venujú už od roku 2005. V roku 2011 vznikla samostatná organizácia DCKK. Od roku 2005 tieto pracovníčky v kraji zabezpečili:

- vyškolili 30 koordinátorov dobrovoľníkov vo veľkých aj malých organizáciách v Košickom kraji
- získali vlastný akreditovaný modul na vzdelávanie koordinátorov dobrovoľníkov
- získali akreditáciu na Európsku dobrovoľnícku službu a prijali aj vyslali do zahraničia viacerých dobrovoľníkov
- oceňovali každoročne dobrovoľníkov v celokrajskom oceňovaní Srdce na dlani, vždy v decembri na Hlavnej ulici pri jedličke
- majú v databáze viac ako 200 organizácií
- majú v databáze viac ako 150 dobrovoľníkov
- spolupracujú so samosprávami v Košickom kraji
- majú vytvorený modul firemného dobrovoľníctva
- sú členom celoslovenskej Platformy dobrovoľníckych centier a organizácií a realizujú viaceré celoslovenské projekty na území Košického kraja
- spolupracujú s päťdesiatimi strednými školami v kraji, kde rozvíjajú dobrovoľníctvo
- pomáhali rozvinúť dobrovoľníctvo aj v Regionálnom centre mládeže a naďalej budú s touto organizáciou spolupracovať
- majú vytvorený online nástroj na prepájanie dobrovoľníkov a organizácií
- v kraji majú v súčasnosti spustenú masívnu kampaň na podporu zapájania dobrovoľníkov, v súčasnosti beží kampaň na sociálnych sieťach, v MHD, v Zajtrajších novinách.

Komplexne povedané, za 10 rokov činností týchto dvoch manažérov v dobrovoľníctve v Košickom kraji je možné povedať, že nadobudli v tejto oblasti také skúsenosti a zručnosti, že majú vytvorený vedomostný systém, na základe ktorého je možné kvalitne rozvíjať

formálne dobrovoľníctvo na takej úrovni, aby zastrešovalo všetky oblasti života a podporovalo všetky sektory v Košickom kraji.

DCKK zároveň deklarovalo svoj záujem, na základe svojich profesionálnych skúseností, vytvoriť ucelený balík služieb v celom rozsahu uvedených navrhovaných priorít rozvoja formálneho dobrovoľníctva v Košickom kraji. Dobrovoľníctvo v takom zmysle by malo získať nový rozmer, pretože dobrovoľník bude prechádzať sieťou DCKK, ktorá bude mať informácie o jednotlivých potrebách v Košickom kraji a ich prepojení. Tým dobrovoľník vie pre organizáciu, ktorú si vyberie, riešiť aj sociálne podnikanie. Na druhej strane DCKK bude vedieť nasmerovať organizáciu na poskytovanie svojich služieb a svojho know – how práve tam, kde to potrebujú. Tým, že budú jednotlivé sektory navzájom viac poprepájané, aktivity sa budú realizovať koordinovanejšie a efektívnejšie, navzájom si budú vedieť organizácie a firmy zadávať ponuku a dopyt v nedostatkových oblastiach a tým by sa aj iné neziskové organizácie dostali k sociálnemu podnikaniu, vďaka čomu by získavali financie na svoju činnosť aj mimo súčasných grantov a dotácií. Uprostred tejto siete by bolo DCKK, ako koordinátor a dobrovoľník, ktorý si sprostredkovaním týchto služieb zvyšuje svoju kvalifikáciu, svoje schopnosti, zručnosti a je tak viac pripravený na trh práce.

Z uvedených dôvodov je navrhovaný vstup Košického samosprávneho kraja do občianskeho združenia **Dobrovoľnícke centrum Košického kraja (DCKK)**.

Financovanie manažmentu dobrovoľníckeho centra.

DCKK predložil návrh rozpočtu na zabezpečenie financovania manažmentu dobrovoľníckeho centra. V nadväznosti na plánované priority potrebuje obsadiť dve platené pracovné miesta pre koordinátorov, pričom kalkulujú s hrubou mzdou 850,- eur na jednu osobu na plný úväzok. Z toho vyplýva, že na mzdové výdavky pre odborný manažment združenie potrebuje okolo 28 800,- eur.

DCKK sídli na Watsonovej ulici, kde nájom vrátane energií za kancelárske priestory a školiacu miestnosť predstavuje sumu 1 800,- eur ročne.

Taktiež je potrebné počítať s komunikačnými nákladmi, a to či už na telefónne účty, poštovné, internetové pripojenie, správu web a poplatky za doménu. Výška týchto nákladov je 900,- eur ročne.

Okrem týchto výdavkov sú v rozpočte zahrnuté náklady na propagačné a kampaňové aktivity počas rôznych akcií v priebehu roka vo výške 3 000,- eur a ďalšie náklady na kancelárske potreby, technické vybavenie, bankové poplatky, členské príspevky, náklady na reprezentáciu, cestovné náklady a pod vo výške cca 2000,- eur.

Celkový ročný rozpočet DCKK tak bude vo výške okolo 36 500,- eur. Vzhľadom na skutočnosť, že Košický samosprávny kraj potrebuje zabezpečiť plynulé financovanie manažmentu dobrovoľníckeho centra, ktoré nemôže byť závislé na získaní alebo nezískaní potenciálneho grantu, a navyše takýto grant je viazaný na plnenie cieľov projektu, ktoré nemusia byť vždy kompatibilné s aktuálnymi potrebami naplňovania priorít rozvoja formálneho dobrovoľníctva v Košickom kraji, je potrebné vykryť na začiatok potrebné mzdové náklady z členského príspevku KSK. Z uvedeného dôvodu navrhujeme odsúhlasiť členský príspevok Košického samosprávneho kraja v celkovom objeme 30 000,- eur. Do budúcnosti bude výška členského príspevku každoročne prehodnocovaná, pretože konečným zámerom je vykryť činnosť centra z príspevkov dobrovoľných darcov.

Pre zabezpečenie vplyvu Košického samosprávneho kraja na činnosť DCKK bola dohodnutá účasť jeho zástupcov v orgánoch občianskeho združenia. Vo Valnom zhromaždení bude zastupovať Košický samosprávny kraj riaditeľ Úradu Košického samosprávneho kraja pán Ing. Ondrej Bernát. V trojčlennej Revíznej komisii to bude poslanec delegovaný Zastupiteľstvom KSK. Ďalšími orgánmi sú trojčlenné predsedníctvo združenia a štatutár združenia. V predsedníctve združenia bude Košický samosprávny kraj zastupovať vedúca Odboru sociálnych vecí a zdravotníctva pani Ing. Zuzana Jusková.

Pre úplnosť uvádzame rozpis aktivít koordinátorov DCKK:

cieľová skupina aktivít	aktivity	počet hodín
dobrovoľnícke organizácie	spravovanie databázy, propagácia, nábory dobrovoľníkov	100
	pravidelné vzdelávacie podujatia 1x mesačne	300
	zavádzanie štandardov kvality práce s D. – stretnutia, vzdelávanie koordinátorov, supervízia	300
		Spolu 700
dobrovoľníci	príprava a koordinácia nových dobrovoľníckych programov /aspoň 3 dobrovoľnícke produkty/	400
	individuálna príprava a sprevádzanie jednotlivcov v procese zapájania sa do dobrovoľníctva /aspoň 5 znevýhodnených dobrovoľníkov a 10 mládežníckych/	100
	aktivity zamerané na uznávanie dobrovoľníckej skúsenosti ako procesu získavania kompetencií /blogy, diskusie,	200

	komunikácia s personálnymi agentúrami/	
		Spolu 700
<i>verejnosť</i>	kampane zamerané na nábor dobrovoľníkov a zvyšovanie statusu dobrovoľníctva v celom kraji, kampane sprevádzajúce propagačné aktivity ako napr. Dni dobrovoľníctva celkovo 4 kampane	400
	realizácia masívnej propagačnej aktivity v regióne – Dni dobrovoľníctva (príprava, koordinácia, medializácia, vyhodnotenie,...)	300
	účasť na burzách práce, informačných dňoch zamestnávateľov, trhoch príležitostí a pod	100
		Spolu 800
<i>školy</i>	informačné dni, workshopy (cca 10 podujatí)	200
	spolupráca pri vytváraní dobrovoľníckych programov, školenia, koordinácia, supervízia	200
		Spolu 400
<i>samosprávy</i>	komunikácia, príprava podkladov a podpora pri vytváraní prostredia vhodného na rozvoj dobrovoľníctva v jednotlivých mestách a obciach (podľa záujmu, najmä zameranie na Košice, Trebišov, Spišskú Novú Ves a Rožňavu, ktoré prejavili koncom roka 2015 záujem)	400
	zapájanie zamestnancov samospráv do dobrovoľníckych aktivít, zavádzanie firemného dobrovoľníctva /workshopy pre Gelnicu, Sobrance, Michalovce, aby sa zvýšilo povedomie o dobrovoľníctve/	200
		Spolu 600
<i>firmy</i>	informačné dni	100
	zavádzanie firemného dobrovoľníctva do malých a stredných podnikov, vytvorenie on-line nástroja na realizáciu firemného dobrovoľníctva v podnikoch	400
	podpora pri zapájaní zamestnancov do projektu Naše mesto	100
	príprava a realizácia firemných dní dobrovoľníctva	200
		Spolu 800
		SPOLU 4000 hodín